

Nr 160.

Av herr **Bergman, Johan, m. fl.**, om ökade anslag till undervisnings- och upplysningsverksamhet för nykterhetens främjande m. m.

Under åttonde huvudtiteln (sid. 415—420) i årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t äskat vissa anslag till undervisnings- och upplysningsverksamhet för nykterhetens främjande. Likaledes har under femte huvudtiteln (sid. 57—61) äskats anslag för främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder.

Såväl i sistnämnda avseenden som beträffande anslagen till upplysningsarbetet hava på en del punkter beskränningar gjorts i de för budgetåret 1923—1924 av riksdagen beslutade anslagen. Sålunda hava anslagen till främjande av centralförbundets för nykterhetsundervisning verksamhet minskats från kronor 20,000 till 18,000 och till nykterhetssällskapens upplysningsbyrå från kronor 10,000 till 8,000, varjämte internationella byrån i Lausanne för alkoholismens bekämpande fått anslaget nedsatt från kronor 1,500 till 1,000. Nedsättningarna i anslagsposterna för den sociala fortbildningskursen och den allmänna utbildningskursen hava däremot betingats av inom centralförbundet och skolöverstyrelsen gjorda omräkningar å en del utgiftsposter, som utan olägenhet ansetts kunna nedskrivs.

Slutligen hava anslagen till utgivande av Tirfing, tidskrift för nykterhetsfrågans studium, samt till Sveriges storloge av I. O. G. T. för dess studie- och ungdomsverksamhet ökats, för tidskriften från kronor 2,500 till 3,500 samt för I. O. G. T:s studie- och ungdomsverksamhet från kronor 21,000 till kronor 26,000.

Begärda höjningar av anslagen till vissa andra nykterhetssällskaps studie- och ungdomsverksamhet hava avstyrkts av såväl skolöverstyrelsen som av Kungl. Maj:t. Det samma har skett även beträffande det anslag, som utan angivet belopp begärts av »Landsföreningen för folknykterhet utan förbud».

Till föreläsnings- och instruktionsverksamheten för nykterhetens främjande hade skolöverstyrelsen tillstyrkt en höjning av anslaget från kronor 27,000 till 60,000. Föredragande departementschefen erkänner, att en sådan höjning »är väl motiverad», men anser sig dock icke för närvarande kunna »med hänsyn till rådande budgetsårigheter» förorda densamma.

Redan vid 1922 års riksdag ansåg sig Kungl. Maj:t böra göra beskränningar i anslagen för nykterhetens främjande och avvisa skolöverstyrelsens väl-

motiverade krav på höjning av föreläsningsanslaget. Efter motioner vid 1923 års riksdag från ledamöter av riksdagens nykterhetsgrupper beslöt emellertid riksdagen att i det väsentliga upprätthålla dittills utgående anslagsposter, varigenom bland annat de för år 1923 inställda sociala fortbildnings- och allmänna utbildningskurserna kunnat återupptagas. Den motivering, som i en av ett 20-tal riksdagsledamöter undertecknad motion anfördes, synes vara principiellt så tungt vägande, att densamma förtjänar att här i vissa delar återgivas.

»Undertecknade äro angelägna om att betona, att vi till fullo uppskatta betydelsen utav, att den strängaste sparsamhet iakttages på alla områden, och att vi vilja stödja begränsning i utgifterna, där den låter sig genomföra.

Men vi kunna å andra sidan icke vara med om, att detta sker på bekostnad av viktiga statsintressen. Man har ej minst under förra sommarens stora kraftmätning mellan förbudsvänner och förbudsmotståndare från snart sagt alla håll — och i all synnerhet från förbudsmotståndarnas sida — framhållit nödvändigheten av att kraftigt stödja upplysnings- och uppfostringsarbetet i nykterhetsfrågan. Genom upplysning och fostran borde folknykterheten vinnas. Människorna borde uppfostras till självbehärskning och ansvarskänsla beträffande ej blott sig själva och sina närmaste utan även i avseende på hela samhället. Nykterhetsarbetet på upplysningens väg prisades i höga toner, och man förklarade sig beredd att moraliskt och ekonomiskt stödja alla goda strävanden i sådan riktning. Man ville ej heller förutsätta annat än att detta livligt demonstrerade intresse för upplysning och fostran till nykterhet i de allra flestra fall var ärligt menat.

Under sådana förhållanden blir det ännu mera betänkligt, ifall statsmakterna fortsätta på den väg, varpå de redan inslogo vid 1922 års riksdag: ett ytterligare fastlåsande av statens budget vid från rusdryckshanteringen inflytande medel och ett samtidigt försvagande av det ekonomiska stöd, som under många år lämnats upplysnings- och uppfostringssträvandena på nu berörda område. Denna utveckling står även i bestämd strid mot de politiska partiernas vid flera tillfällen utom och inom riksdagen avgivna deklARATIONER, i vilka utlovats kraftigt stöd åt nämnda strävanden.»

Efter att hava anført skolöverstyrelsens betonande av tidslägets krav på kraftigt stöd åt upplysningsarbetet på nu ifrågakvarande område fortsatte motionärerna:

»Undertecknade hysa den bestämda uppfattningen, att statsmakterna göra klokt i att beakta de synpunkter, som alltså enstämigt gjorts gällande från alla håll. Särskilt angeläget synes det vara, att riksdagen i detta fall tar fasta på, vad som verkligen är ägnat att ena och samla alla partier och alla nykterhetspolitiska uppfattningar om ett gemensamt mål: bibringandet åt hela vårt folk av en på objektivt framlagda fakta grundad insikt om de faktorer av olika slag, vilka tillsammans bilda grundvalen för skapandet av ett bättre nykterhetstillstånd. Skulle riksdagen även i en sådan fråga icke kunna ena sig om kraftiga och positiva nykterhetsbefrämjande åtgärder, så är det att befara, att misstron ute i landet till riksdagens och Kungl. Maj:ts nykterhets vilja sprider sig i allt vidare kretsar och åstadkommer ökad splittring även på områden, där en förtroendefull samverkan borde kunna ske me an olika åsiktsriktningar.

Undertecknade hysa alltså den meningen, att de prutningar, som Kungl. Maj:t vidtagit beträffande anslagen till upplysningsarbetet för nykterhetens främjande, till sina konsekvenser skola visa sig synnerligen olyckliga och kunna spoliera värden av moralisk, social och även ekonomisk art, som visserligen icke låta sig direkt värderas i reda penningar, men vilka icke desto mindre äro fakta, som ett folk måste allvarligt räkna med.

Beskärningarna på nu ifrågakvarande områden bliva ännu mera osympatiska, när man tar hänsyn till statens förhållande till de från rusdryckskonsumtionen och rusdrycksbeskattningen inflytande inkomsterna.

Vi hava ansett oss pliktiga att i föreliggande motion ställa in frågan i sitt stora sammanhang med folknykterhetssträvandena i vårt land och äro även nog optimistiska att hoppas, att riksdagen — trots de statsfinansiella svårigheterna — likväl skall behärta situationens krav och därigenom, såsom vi tro, tillmötesgå en tämligen enhällig opinion i landet rörande betydelsen av ett kraftigt stöd åt upplysningsarbetet i alkoholfrågan och därmed sammanhängande spörsmål.»

I uttalanden till förmån för motionerna anfördes liknande synpunkter från ett stort antal nykterhetsvänliga sammanslutningar i landet, varibland även från Sveriges lärares nykterhetsförbund, som anförde bl. a. följande:

»Då det därjämte under den sista tidens skarpa meningsbrytningar angående de bästa medlen för ernående av folknykterhet visat sig, att alla etiskt och socialt ansvarskännande medborgare, även om de företräda olika meningar om nykterhetsfrågans lösning i övrigt, dock äro eniga därom, att undervisningen är det medel, som främst bör komma till användning i arbetet för folknykterhet, anse vi, att statsmakter och myndigheter böra betrakta det som sin plikt att på bästa sätt söka främja skolans nykterhetsundervisning.»

Sedan ovan citerade uttalanden gjordes, har utvecklingen beträffande nykterhetstillståndet i landet icke gått i sådan riktning, att statsmakterna kunna slå sig till ro och överlåta åt nykterhetsorganisationerna att med de mycket begränsade resurser, som stå dessa till buds, så gott som ensamma bära ansvaret för vårt folks fostran till ökad nykterhet. Den dagliga erfarenheten visar tvärtom, att nykterhetstillståndet tenderar att försämrast, att smugglingen och otaliga andra lagöverträdelser hota att jämväl undergräva den allmänna moralen på nu ifrågakvarande område. Samtidigt lämna de talrika trafikolyckorna oupphörliga exempel på, att icke blott berusning i vanlig mening utan att även ett av många såsom tämligen oskyldigt betraktat måttligt alkoholbruk åstadkommer både de enskilda och samhället berörande svåra skadeverkningar.

Med hänsyn till sistnämnda förhållanden, ha vi efter samråd inom riksdagens nykterhetsgrupp i särskilda motioner påkallat statsmakternas ingripande. Första förutsättningen för att ett dylikt ingripande genom skärpt lagstiftning skall kunna åstadkomma åsyftad verkan är emellertid, att folkets självbevarelse-

drift och sociala ansvarskänsla stärkes och att alla strävanden i dylik riktning verksamt stödjas och befordras. I sådant syfte ha vi efter enahanda samråd jämväl velat genom denna, av gruppens styrelseledamöter framburna motion, ställa en allvarlig vädjan till riksdagen att behjerta det av de på området sakkunniga myndigheterna enstämmigt vitsordade stora behovet av ökat ekonomiskt stöd åt upplysningsarbetet i alkoholfrågan.

Den hänvisning, som föredragande departementschefen gjort till »rådande budgetsvårigheter» och som föranlett honom att för närvarande avstyrka anslagshöjningen till föreläsnings- och instruktionsverksamheten, ehuru han samtidigt erkänner, att denna höjning är väl motiverad, synes icke vara bärande. Den har så mycket mindre fog för sig beträffande den summa å kronor 33,000, som det här närmast gäller, eftersom beloppet är avsett att utgå ur rusdrycksmedelsfonden och sålunda icke alls inverkar på den budgetära ställningen. Enligt finansministerns inkomstberäkningar skola till denna fond — även om maltdrycksmedlen i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag undandragas densamma — dessutom avsättas så betydande summor, att fonden icke i någon nämnvärd mån påverkas av ett bifall till skolöverstyrelsens av oss upptagna begäran om ökat anslag till upplysningsarbetet för nykterhetens främjande. Förbises bör ej heller, att enligt de av riksdagen föreslagna och av Kungl. Maj:t sanktionerade bestämmelserna fonden» är avsedd att i *främsta rummet* användas för reglering av sådana ekonomiska förhållanden, som äro en följd av mera ingripande åtgärder *till rusdryckshanteringens begränsande eller avveckling*. (Kursiveringarna äro gjorda av oss.) Säkerligen finnes det endast en mening därom, att till dylika »mera ingripande åtgärder» allra främst måste räknas sådana anslag, som utgå för att stödja och alltmer utveckla det av staten genom dess resp. uppsiktsmyndigheter kontrollerade upplysningsarbetet i alkoholfrågan.

Det förtjänar att i detta sammanhang även omnämnas, att i Finland, där staten icke uppbär några inkomster genom försäljning av rusdrycker, man det oaktat ansett sig böra anslå relativt sett betydligt större summor för ifrågasvarande upplysningsarbete än vad som sker i Sverige.

Under förhoppning, att riksdagen skall erkänna det berättigade i de synpunkter, som av oss blivit anförda, tillåta vi oss nu att dels beröra de olika anslagsposterna under åttonde huvudtiteln dels samtidigt framställa yrkanden beträffande anslagen under femte huvudtiteln.

Vad då först angår *föreläsnings- och instruktionsverksamheten för nykterhetens främjande* erinras om det skolöverstyrelsens uttalande, som återgavs i ovan åberopade motion i andra kammaren år 1923 (motion nr 114 sid. 8—11). I sitt nu avgivna utlåtande uttalar sig skolöverstyrelsen sålunda:

»Den höjning av reservationsanslaget till föreläsnings- och instruktionsverksamheten för nykterhetens främjande, överstyrelsen med utförlig motivering förilidet år föreslog, fann sig Eders Kungl. Maj:t av statsfinansiella skäl icke kunna hos riksdagen förorda. Då ifrågasvarande verksamhet i kampen mot

alkoholfaran från alla håll vitsordas som lämplig och önskvärd, och då behovet av dylika föreläsningar och efterfrågan efter ekonomiskt stöd vid anordnande därav alltjämt äro stadda i en ökning, som enligt överstyrelsens mening från det allmännas sida förtjänar allt tillmötesgående, får överstyrelsen, under hänvisning till överstyrelsens ovannämnda för Eders Kungl. Maj:t framlagda utförliga motivering, även för budgetåret 1924—1925 anhålla om ifrågasatt ökning till 60,000 kronor. Vid beräkningen av detta anslagsbehov har överstyrelsen utgått från att samma fördelning på olika kostnadsrubriker må bliva gällande som i överstyrelsens motsvarande framställning förlidet år ifrågasattes:

bidrag till föreläsningarsvoden	kronor 41,000: —
» » rese- och traktamentsersättning.....	» 10,000: —
» » föreläsningar i tobaks- och kaffe- gorna	» 3,000: —
kostnad för föreläsningkatalog (genomsnitt pr år)	» 2,000: —
blanketter och andra trycksaker	» 1,000: —
organisations- och byråkostnader.....	» 2,000: —
diverse oförutsedda utgifter.....	» 1,000: —
	<hr/>
	Summa kronor 60,000: —

Det föreslagna beloppet torde medgiva anordnandet av ungefär 1,500 föreläsningar. Då antalet ansökningar om bidrag årligen uppgår till i runt tal ett dubbelt så stort antal, sammanfaller anslagsbehovet nära med det belopp, 100,000 kronor, vilket överstyrelsen i framställningen förlidet år redan då hade under allvarligt övervägande. Så mycket mera ofrånkomlig synes överstyrelsen därför den nu åter föreslagna höjningen av anslaget från 27,000 till 60,000 kronor.»

I det sakkunnigebetänkande, som avgavs år 1918 beträffande nykterhetsundervisningen, hemställdes, att det ifrågasatta anslaget till föreläsnings- och instruktionsverksamheten borde utgå som *förslagsanslag* enligt av kommittén föreslagna grunder. Man tänkte sig alltså, att det skulle ligga i statsmakternas intresse, att anslaget storlek bestämdes med hänsyn till det i verkligheten föreliggande behovet. Erfarenheten har, såsom framgår av överstyrelsens förberörda yttrande, bestyrkt riktigheten av kommitténs tankegång. Med den skarpa begränsning, som skett och som medfört, att föreläsningsbyrå nödgats i stor utsträckning antingen helt avvisa eller i andra fall endast delvis bifalla ansökningar om statsbidrag, har det gått därefter, att ett planerat upplysningsarbete å talrika orter blivit inhiberat eller otillfredsställande genomfört. Härtill har också bidragit, att de kommunala myndigheterna mångenstädes indragit tidigare för ändamålet utgående bidrag under hänvisning till statsmakternas skyldighet att sörja för nödiga anslag, sedan kommunernas andelar i rusdrycksförsäljningsmedlen indragits till statsverket. Nyligen har en sådan motivering anförts av stadsfullmäktigemajoriteten i Stockholm, där från Stockholms stads nykterhetsförbund och L. F. U. F. begärda anslag avvisades. För vår del kunna vi naturligtvis icke gilla ett dylikt betraktelsesätt, eftersom kommunerna likaväl som staten hava det allra största intresse — och detta ej minst i ekono-

miskt avseende — av ett förbättrat nykterhetstillstånd och således även böra känna sig förpliktade att medverka till nykterhetens främjande inom sina respektive områden. Men å andra sidan blir det ofrånkomligt, att statsmakterna och främst riksdagen taga jämväl nu anförda faktiska förhållanden i betraktande vid behandlingen av föreliggande frågor. I stället för att på ett otillfredsställande sätt ransonera anslaget till upplysningsverksamheten och därmed hämma densamma, synes det oss, att man snarare har alla skäl att vilja befordra dess stärkande och kraftiga utbredning i alla delar av landet och inom alla befolkningslager.

Å sid. 243 och 244 under åttonde huvudtiteln har av departementschefen beträffande anslaget till »inspektion och sakkunnigebiträden» gjorts ett uttalande, som eventuellt kan komma att beröra jämväl den konsulentbefattning för nykterhetsärendenas beredning, för vars upprättande 1919 års riksdag beviljade anslag. Ecklesiastikministern säger sig nämligen hava kommit till den uppfattning, »att man bör kunna åtminstone i viss grad fortgå på den genom nästföregående års riksdagsbeslut i ämnet inslagna vägen att ersätta årsavlönade inspektörs- och konsulentbefattningar med mera tillfälligt anställda biträden». I sådant syfte har han föreslagit en nedsättning av anslaget till inspektion och sakkunniga biträden från nu utgående kronor 16,000 till 9,000. Utan att i detta sammanhang inlåta oss på ett bedömande av i vad mån departementschefens ifrågavarande förslag kan hava fog för sig eller icke, anse vi oss dock böra framhålla önskvärdheten utav, att den hos skolöverstyrelsen från och med år 1920 anställda *konsumenten för nykterhetsundervisning och nykterhetsupplysning* även för framtiden må kunna såsom hittills utöva sin verksamhet. Hans ersättande med ett »mera tillfälligt anställt biträde» vore en föga tillfredsställande anordning och ett dåligt sätt att söka vinna besparing. Med hänsyn till de viktiga uppgifter beträffande undervisnings- och upplysningsarbetet i nykterhetsfrågan, som åligga ifrågavarande konsulent, och även i betraktande av riksdagens år 1920 fattade beslut rörande nykterhetsundervisningens omläggning lär det ej kunna ifrågasättas att nu slopa befattningen, och vi förutsätta, att detta icke heller varit Kungl. Maj:ts avsikt.

Emellertid synes det vara väl motiverat, att anslaget för denna konsulentbefattning, liksom övriga anslag för nykterhetens främjande, utgår ur rusdrycksmedelsfonden. Detta stode ock i överensstämmelse med den praxis, som äger rum beträffande föreläsningskonsulenten, vars avlöning kronor 3,000 utgår av samma anslagsbelopp, som är anvisat till understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar. Vi hänvisa härutinnan till sid. 410 och 411 i statsverkspropositionen. Vi föreslå alltså, att omförmälda anslag hädanefter utgår ur rusdrycksmedelsfonden och uppföres under rubriken »Undervisnings- och upplysningsverksamhet för nykterhetens främjande».

Under femte huvudtiteln har, såsom förut erinrats, föreslagits en minskning av anslaget till främjande av *Sveriges Nykterhetssällskaps Representantförsamlings Upplysningsbyrås* verksamhet från nu utgående 10,000 kronor till 8,000

kronor. De skäl för denna beskärning, som i 1923 års statsverksproposition anfördes av den då fungerande departementschefen och vilka åberopas av den nuvarande socialministern, underkändes redan av förra årets riksdag, som beslöt bibehålla anslaget vid det dittillsvarande beloppet kronor 10,000. Under sådant förhållande våga vi hysa den förhoppningen, att riksdagen jämväl i år må finna skäligt att icke göra någon ändring i detta även av socialstyrelsen förordade belopp.

Synnerligen beklagligt vore det, ifall den av Kungl. Maj:t föreslagna sänkningen av anslaget till *Internationella byrån i Lausanne för alkoholismens bekämpande* komme till stånd. Denna byrås betydelse för den internationella nykterhetsrörelsen och för kännedomen om nykterhetsarbetet, alkoholforskningen och nykterhetstillståndet i olika länder är så stor, att en anslagsminskning redan på denna grund borde vara utesluten. Härtill kommer, att byråns ekonomiska ställning är allt annat än lysande, vadan även det relativt obetydliga belopp, varmed anslaget föreslås skola minskas, bleve till skada för arbetet. Slutligen är det måhända värt att tagas i betraktande, att exempelvis Norge till byråns verksamhet bidrager med ett belopp, som väsentligt överstiger det från Sverige ifrågasatta. Med den ställning Sverige intager i nykterhetshänseende synes det oss vara en hederssak, att riksdagen erkänner vårt lands förpliktelser beträffande det internationella nykterhetsarbetet och icke genom minskning av det vid 1923 års riksdag bestämda anslagsbeloppet försvårar upprätthållandet av den internationella byråns verksamhet. Det bör vidare noga bemärkas, att byrån på intet sätt utövar någon agitatorisk verksamhet utan har till uppgift att samla och för statsmyndigheter och enskilda opartiskt tillhandahålla objektiv upplysning om vad som inom ifrågavarande viktiga område tilldrager sig samt inom dithörande vetenskapliga forskning konstateras.

I den i det föregående åberopade motionen nr 114 inom andra kammaren vid 1923 års riksdag ifrågasattes, huruvida icke en förflyttning till åttonde huvudtiteln borde ske av vissa nu under femte huvudtiteln utgående anslag till nykterhetens främjande. För vår del anse vi detta väl motiverat. Bland annat skulle därigenom de av anslagen berörda organisationerna komma att ställas under skolöverstyrelsens inseende, varigenom denna bleve satt i stånd att i ett sammanhang pröva och bedöma de ärenden, som röra undervisnings- och upplysningsverksamheten i nykterhetsfrågan. Det måste dessutom betraktas såsom mindre lämpligt, att uppsikten över detta undervisnings- och upplysningsarbete och kontrollen över de för nämnda arbetes befrämjande anvisade anslagen äro hänskjutna till olika myndigheter, vilka därtill även hava till arten så olika ärenden att i övrigt handlägga. Vi föreslå alltså, att här åsyftade anslag under femte huvudtiteln hädanefter uppföras under åttonde huvudtiteln under rubriken »Undervisnings- och upplysningsverksamhet för nykterhetens främjande».

I överensstämmelse härmed föreslå vi även, att de besparingar, som enligt

vad departementschefen meddelar, finnas å tidigare anvisade reservationsanslag under femte huvudtiteln (punkten 22 nr 30) må överföras till åttonde huvudtiteln (punkten 193 nr 6).

Beträffande övriga i Kungl. Maj:ts proposition under femte och åttonde huvudtitlarna (resp. punkt 22 och 193) ingående anslagsäskanden och förslag i avseende på nykterhetssträvandena få vi hemställa om bifall.

I fråga om kostnadsberäkningarna för den sociala fortbildnings- och allmänna utbildningskursen samt för föreläsnings- och instruktionsverksamheten torde det få anses självfallet, att uppkommande besparingar å de i resp. kostnadsberäkningar ingående specialposterna få användas för de merutgifter på övriga poster, som eventuellt bliva ofrånkomliga, allenast att de totala anslagsbeloppen icke överskridas.

I anslutning till vad sålunda anförts få vi hemställa,

1:o att riksdagen för sin del måtte till undervisnings- och upplysningsverksamhet för nykterhetens främjande anvisa för budgetåret 1924—1925

a) ett extra anslag av 155,000 kronor att under de villkor, som av Kungl. Maj:t prövas lämpliga, utgå till nedan angivna ändamål med högst följande belopp:

till främjande av Centralförbundets för nykterhetsundervisning verksamhet	Kr.	18,000
» underhåll och skötsel av Centralförbundets för nykterhetsundervisning bibliotek.....	»	1,000
» anordnande under år 1925 av en social fortbildningskurs för lärare, folkskolinspektörer m. fl.	»	40,000
» anordnande under år 1925 av en allmän utbildningskurs för studie- och ungdomsledare m. fl.....	»	16,500
» främjande av Sveriges Storloges av I. O. G. T. studie- och ungdomsverksamhet	»	26,000
» främjande av Sveriges Blåbandsförenings studie- och ungdomsverksamhet	»	6,000
» främjande av Nationaltemplarordens studie- och ungdomsverksamhet	»	7,500
» främjande av nykterhetsföreningen Vita Bandets studie- och ungdomsverksamhet	»	3,000
» främjande av Nykterhetsorden Verdandis studie- och ungdomsverksamhet	»	3,000
» främjande av Sveriges Studerande Ungdoms Helnykterhetsförbunds verksamhet	»	6,000
» främjande av Sveriges Lärares Nykterhetsförbunds verksamhet	»	4,500
» understöd för utgivande av en tidskrift för nykterhetsfrågans studium	»	3,500

till främjande av Svenska sällskapet för nykterhet och folkupfostran verksamhet.....	Kr.	5,000
» främjande av Järnvägmännens Helnykterhetsförbunds verksamhet	»	1,000
» främjande av Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrås verksamhet	»	10,000
» Kungl. Skolöverstyrelsen för avlöning av den hos överstyrelsen anställde konsulenten för nykterhetsundervisning och nykterhetsupplysning	»	2,500
såsom bidrag till uppehållande av internationella byrån i Lausanne för alkoholismens bekämpande	»	1,500
		Summa Kronor 155,000

b) till föreläsnings- och instruktionsverksamhet för nykterhetens främjande i enlighet med de bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt fastställa, ett extra reservationsanslag å kronor 60,000,

2:o) att riksdagen vid ett bifall till ovannämnda förslag ville medgiva, att möjligen uppkommande besparingar på de till anordnande av en social fortbildningskurs för lärare, folkskolinspektörer m. fl. samt av en allmän utbildningskurs för studie- och ungdomsledare m. fl. avsedda medel må, enligt Kungl. Maj:ts bestämmande, användas till anskaffande och revision av materiell för nykterhetsundervisningen,

3:o) att riksdagen måtte besluta, att besparingarna å de under femte huvudtiteln (vid punkt 22, nr 30, sid. 60 och 61 i årets statsverksproposition) omförmälda reservationsanslagen skola överföras till åttonde huvudtiteln och såsom reservationsanslag få av Kungl. Maj:t disponeras för de ändamål, för vilkas främjande dessa medel ursprungligen av riksdagen beviljades.

Stockholm den 21 januari 1924.

J. Bergman.

G. H. von Koch.

August Ljunggren.